

"רק שבתו יתן" - שמירת שבת כראוי שהיא סגולה נפלאה: "זרפא ירפא"!

בפרשתנו פרשת משפטים (שמות כא יח): "וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו באבן או באגרופ ולא ימות ונפל למשכב, אם יקום ויתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן ורפא ירפא". שנינו על כך בגמרא (בבא קמא פה.): "תני דבי רבי ישמעאל, ורפא ירפא, מאכאן שניתן רשות לרופא לרפאות".

ב"תפארת שלמה" להרה"ק רבי שלמה מראדומסק זי"ע (ד"ה א"י ר"ק שבת) מפרש רמז הפסוק: "רק שבתו יתן ורפא ירפא", על פי המבואר בגמרא (שבת יב.): "הנכנס לבקר את החולה, אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא". הרי מבואר כי שמירת שבת היא סגולה לרפואה.

וזהו רמז המשנה (ברכות לח.): "כל האוכלין אוכל אדם לרפואה בשבת", ובלשון קדשו: "פירוש, מכל המאכלים שהאדם אוכל בשבת יכול להשיג רפואה, כי שורש הרפואה נעשה בשבת קודש". הנה כי כן זהו רמז הכתוב: "רק שבתו יתן" - "שבתו" הוא מלשון "שבת", שישמור ויענג את השבת כראוי, ובזכות זה "ורפא ירפא" עכדה"ק.

אמנם ראוי להתבונן (א) מהו הקשר בין שמירת שבת לרפואה החולה. (ב) מהו ביאור הלשון: "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא", משמע כי דוקא משום שאי אפשר לזעוק בשבת, זאת היא הסיבה אשר רפואה קרובה לבוא.

כ"ז תיבות בברכת רפאינו

ונראה לבאר כל זה על פי מה שכתב הטור (או"ח סימן קטז) על ברכת "רפאנו" שהיא הברכה השמינית בתפלת שמונה עשרה:

"שמינית רפאינו. ומה ראו לומר רפואה בשמינית, אמר רבי אחא, מתוך שניתנה מילה בשמינית וצריכה רפואה, קבעוה בשמינית... ויש בה כ"ז תיבות כנגד כ"ז פסוקים (בראשית יז א-כז) שבפרשת מילה, וכ"ז תיבות בפסוק (שמות טו כו) ויאמר אם שמוע [תשמע לקול ה' אלוקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו, כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך] עד [כי אני ה'] רופאיך, שבזכות התורה והמצוות באה רפואה, וכ"ז אותיות בפסוק (משלי ד כב) כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא".

והנה מה שכתב הטור שיש בברכת רפאינו כ"ז תיבות כוונתו לפי נוסח הברכה: "רפאנו ה' ונרפא, הושיענו ונושעה כי תהלתנו אתה, והעלה רפואה שלמה לכל מכותינו, כי אל מלך רופא נאמן ורחמן אתה, ברוך אתה ה' רופא חולי עמו ישראל". אמנם צריך ביאור מה שכתב: "שבזכות התורה והמצוות באה רפואה", כי הן אמת שבפסוק: "ויאמר אם שמוע תשמע... כי אני ה' רופאיך" נזכרו תורה ומצוות, אבל מה ענין כ"ז תיבות שיש בפסוק ההוא עם רפואה.

אך הביאור על כך כמו שהוסיף ה"פרישה" מעצמו (אות א): "וכנגד כ"ז אותיות שבתורה". כלומר כ"ז תיבות שבברכת רפאנו הם כנגד כ"ז אותיות שבתורה, שהם כ"ב אותיות מאל"ף עד תי"ו ועוד ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות. ובאמת דבר זה מפורש בסידור הרוקח בברכת רפאינו (ראה במסגרת דבריו הנוראים) בלשון קדשו:

"כתב רבינו [יהודה] החסיד זצ"ל, שאין בברכת רפאינו כי אם כ"ז תיבות, כנגד כ"ז ייבות שבפסוק ויאמר אם שמוע תשמע עד כי אני ה' רופאיך, וכן כ"ז תיבות בפסוק (תהלים קג ג) [הסלח לכל עונתי] הרפא לכל תחלואיכי, וכנגד כ"ז אותיות שבאלפא ביתא עם [מנצפ"ך] הכפולים, לומר לך אם תשמור התורה שניתנה בכ"ז אותיות אז כי אני ה' רופאיך".

הרי שהוסיף לומר כי כ"ז תיבות בברכת רפאינו מכוונים כנגד כ"ז אותיות התורה: "לומר לך אם תשמור התורה שניתנה בכ"ז אותיות אז כי אני ה' רופאיך". ולפי זה ברור כי גם הטור נתכוון לדבר זה אלא שקיצר בלשונו. אלא שעדיין מוטלת עלינו חובת הביאור, כי הן אמת שהרפואה תלויה בשמירת התורה והמצוות, אולם מדוע מתבטא קשר זה דוקא בכ"ז אותיות התורה, אשר כפי המבואר תקנו כנגד זה בברכת "רפאנו" כ"ז תיבות.

כ"ז אותיות התורה הם כ"ז צינורות השפע

חשבתי דרכי לבאר הענין בזה, על פי מה שבחר הקב"ה לפתוח את התורה שבכתב בפסוק (בראשית א א): "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". ומפרש במדרש (ב"ר א א) כוונת הפסוק: "בראשית" - עם התורה שנקראת "ראשית" - "ברא אלקים את השמים ואת הארץ", ובלשון המדרש: "היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם".

והנה מאחר שכל התורה כלולה מכ"ז אותיות, שהם כ"ב אותיות הא"ב עם ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות, הרי מבואר שהקב"ה ברא את העולם על ידי כ"ז אותיות התורה, כמו שכתב בשל"ה הקדוש (פרשת בראשית תורה אור אות ז):

"והנה נודע כי העולם נברא בתורה, שהיה הקב"ה מביט בתורה וברא באותיותיה העולם, וכן שם הוי"ה עולה כ"ו, עם סוד אחדותו והוא באחד [כלומר עם הכולל] הרי כ"ו, נגד אותיות התורה עם הכפולות".

נקדים עוד מה שכתב הגה"ק בעל התניא ב"שער היחוד והאמונה" (פרק א) יסוד גדול בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע:

"הנה כתיב (תהלים קיט פט) לעולם ה' דברך נצב בשמים, ופירש הבעש"ט ז"ל כי דברך שאמרת (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים וגו', תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים... כי אילו היו האותיות מסתלקות כרגע ח"ו וחזרות למקורן, היו כל השמים אין ואפס ממש... וכן בכל הברואים שבכל העולמות עליונים ותחתונים, ואפילו ארץ הלזו הגשמית ובחינת דומם ממש, אילו היו מסתלקות ממנה כרגע ח"ו האותיות מעשרה מאמרות שבהן נבראת הארץ בששת ימי בראשית, היתה חוזרת לאין ואפס ממש כמו לפני ששת ימי בראשית ממש".

"ואתה מחיה את כולם" את"ה הן כ"ז האותיות

לפי זה אומר התניא בהמשך דבריו: "ועל זה נאמר ואתה מחיה את כולם, אל תקרי מחיה אלא מהוה דהיינו יש מאין, ואת"ה הן בחינת האותיות מאל"ף ועד תי"ו, והה"א היא ה' מוצאות הפה מקור האותיות".

כלומר בפסוק "ואתה מחיה את כולם" רמז, איך הקב"ה מחיה את כל הבריאה, על ידי אותיות הדיבור היוצאות מפיו כביכול, כי א-ת-ממלת את"ה הן רמז על כל האותיות מא' עד ת', ואילו אות ה' ממלת את"ה היא רמז על ה' מוצאות הפה, שמהם יוצאות כל האותיות להחיות כל הבריאה.

נשכיל להבין מזה כי מאחר שהקב"ה מחיה תמיד את הבריאה עם אותם האותיות שברא בהם את העולם, הרי מוכרח שהקב"ה מחיה את הבריאה בתמידות עם אותן כ"ז אותיות שברא בהם את השמים ואת הארץ. ויש לומר כי ענין זה רמז גם כן בכתוב: "ואתה מחיה את כולם", על פי מה שמצינו ב"שער הכונות" לרבינו האריז"ל (כוונת העמידה דרוש ב דף כט טור ד) כוונת התחלת שמונה עשרה: "ברוך אתה ה'".

ומבאר שם כי תיבת את"ה רומזת על כ"ז אותיות התורה, כי א"ת הוא רמז על כ"ב אותיות מאל"ף עד תי"ו, ואת ה' היא רמז על ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות. ולפי זה יתבאר פירוש הכתוב: "ואתה מחיה את כולם", הקב"ה מחיה את כל הבריאה, על ידי כ"ז אותיות התורה הרמוזות במלת את"ה, שהם בעצם כ"ז צינורות השפע המקיימים ומחיים את הבריאה בכל יום תמיד.

ונראה לבאר בזה מה שאנו מברכים את הקב"ה תמיד בתואר "אתה" - "ברוך אתה ה'", על פי מאמר הזוהר הקדוש (פרשת אחרי עג). "ג' דרגין אינון מתקשון דא בדא, קוב"ה אורייתא וישראל". וביאר ה"שפת אמת" (פרשת קדושים שנת תרנ"ז): "כי התורה ממוצע בין קדושת הקב"ה לקדושת בני ישראל". כלומר התורה היא בבחינת ממוצע, המקשרת את האדם הגשמי והחומרי שעוסק בתורה, עם הקב"ה שהוא למעלה מכל השגות אנוש ומקרי הגוף.

"ואתה תמשל בו"

על ידי כ"ז אותיות את"ה

מעתה יש לומר כי מטעם זה כאשר אנו מדברים אל הקב"ה בלשון נוכח כאילו הוא עומד כנגדנו, אנו מכנים אותו תמיד בתואר "אתה", לרמז על כ"ב אותיות התורה עם ה' אותיות הכפולות, שהם כ"ז צינורות השפע שהקב"ה מחיה על ידם את כל הבריאה כולה בבחינת: "ואתה מחיה את כולם", ועל ידם אנו מתקשרים עם הקב"ה כאילו הוא עומד כנגדנו, כמו ששינו בגמרא (ברכות ו): "שאפילו אחד שישב ועוסק בתורה שכינה עמו".

וימתק לפרש בזה מה שאמר הקב"ה לקין (בראשית ד ז): "הלוא אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ ואלו תשוקתו ואתה תמשל בו". ודרשו על כך בספרי (פרשת עקב ד"ה ושמתם):

"כך אמר להם הקב"ה לישראל, בני בראתי לכם יצר הרע בראתי לכם תורה תבלין, כל זמן שאתם עוסקים בה איני שולט בכם, שנאמר הלא אם תטיב שאת, ואם אין אתם עוסקים בתורה הרי אתם נמסרים בידו, שנאמר ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ, ולא עוד אלא שמשאו ומתנו בך שנאמר ואלו תשוקתו, ואם אתה רוצה אתה מושל בו, שנאמר ואתה תמשל בו".

וצריך ביאור איפה רמזו בפסוק: "ואתה תמשל בו", שהכוונה היא שתמשול ביצר הרע על ידי התורה. אך לפי האמור יש לומר שרמז לו הקב"ה באמרו: "ואתה תמשל בו" - "ואתה" דייקא, על ידי שתעסוק בתורה הכלולה מכ"ז אותיות הרמוזות במלת את"ה, תזכה למשול ביצר הרע.

ויש להוסיף תבלין על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת נשא קט). כי בעולם הבא עתיד הקב"ה להאיר לצדיקים ר"ע עולמות, ופירש האריז"ל ב"שער מאמרי רשב"י" (פרשת תרומה על ספרא דציניעותא בד"ה ואמנם טעם מנין ר"ע), שהם כנגד כ"ז אותיות התורה לא אחת מהן כלולה מ' הרי ר"ע עולמות. הנה כי כן יש לומר כי מטעם זה יש בכוח הכ"ז אותיות לבטל את היצר ר"ע במספר השוה.

החוטא פוגם

בכ"ז צינורות האותיות

על פי מה האמור יפתח לנו פתח להבין מה שכתב ב"ראשית חכמה" (שער התשובה פ"ה) לבאר מה שנהגו להתוודות על פי סדר האל"ף ב"ת: "אי' שמונו ב'ג'דנו ג'ז'לנו ד'ברנו דופי... וזה לשון קדשו: "ונהגו להתוודות באלפא ביתא, מפני שעל ידי כ"ב אותיות נבראו כל העולמות, כדפירש בספר יצירה, ועל ידי העון כל העולמות נפגמים, ולכן ראוי להתוודות באלפא ביתא".

לפי האמור הביאור בזה, כי מאחר שהקב"ה ברא את העולם וגם מחיה אותו בכל שעה על ידי אותיות התורה שהם צינורות השפע, נמצא כי החוטא שעובר על מצוות התורה הרי הוא פוגם באותיות התורה, ולכן צריך החוטא להתוודות לפי סדר האל"ף ב"ת כדי לנקות בזה הפגם מאותיות התורה. ולפי המבואר כי התורה כלולה מכ"ז אותיות עם ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות, נמצא שצריך לכוון בשעת הוידוי לתקן גם ה' אותיות מנצפ"ך.

ונראה להביא ראיה ברורה לכך מדברי המקובל האלקי רבי שלום שרעבי זי"ע בסידור הרש"ש, שהוסיף בנוסח הוידוי באותיות מנצפ"ך וידוי כפול, כדי לתקן ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות, באות כ': כ'זבנו כ'עסנו, באות מ': מ'רדנו מ'רינו, באות נ': נ'אצנו נ'אפנו, באות פ': פ'שענו פ'אמנו, באות צ': צ'רדנו צ'יערנו.

ולפי זה נראה ברור כי גם לפי הנוסח שלנו, שאין אנו כופלים את הוידוי באותיות הללו, עם כל זאת באמרינו: כ'זבנו, מ'רדנו, נ'אצנו, פ'שענו, צ'רדנו, צריך לכוון לתקן גם ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות, ומה שכתב ה"ראשית חכמה" כי הוידוי הוא לפי סדר כ"ב אותיות, היינו משום שכלל בהם גם ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות ולא חשבם בנפרד.

הנה כי כן יאיר לנו להבין דברי הראשונים כמלאכים רבינו יהודה החסיד ותלמידו בעל הרוקח, שתקנו בברכת "רפאינו" כ"ז תיבות כנגד כ"ז אותיות התורה, כי בכך נתכוונו לגלות לנו בזה, כי שורש החולי הוא מחמת הפגם של החוטא בכ"ז אותיות התורה שהם צינורות השפע, שהקב"ה מקיים ומחיה בהם את הבריאה, ועל ידי החטא נתקלקלו הצינורות וגרמו למחלה, לכן אנו מתפללים בכ"ז תיבות שבברכת רפאינו, לתקן הפגם

דברים חוצבים להבות אש של הרוקח: "שימו על לב אנשי צרפת ואיי הים"

בסידור הרוקח מבעל הרוקח, אחד מבעלי התוספות אשר כל בית ישראל נשענים עליו (ברכת רפאינו):

שימו על לב אנשי צרפת ואיי הים, ששקך בימינכם ובשמאלכם, שאתם בודים מלבכם כמה וכמה תיבות בתפילתכם, שלא עלתה על לבם של חכמים הראשונים שתיקנו לנו התפילות במקום קרבנות, וכל ברכה ותפילה שתיקנו הכל הוא במדה ובמשקל באותיות ובתיבות. שאם לא כן, אז היה חס ושלום תפילתנו כעין זמר של הגוים הערלים.

לכן שימו על לבבכם, ואל תוסיפו עוד לעשות כדרככם הרעה הזו, להוסיף ולגרוע תיבות ואותיות בתפילתכם, כי שמעתי אומרים שאתם מוסיפים תיבות הרבה בברכה זו, יש מכם אומרים רפאינו ה' אלקינו, וזהו

טעות גמור שהרי פסוק מלא הוא בירמיהו (יד), רפאינו ה' וארפא, ועוד יש מכם שאומרים והעלה רפואה שלימה לכל מכותינו ולכל תחלואינו... גם זה הבל ורעות רוח ורעה רבה, שהרי כתב רבינו החסיד זצ"ל שאין בברכת רפאינו כי אם כ"ז תיבות, כנגד כ"ז תיבות שבפסוק ויאמר אם שמע תשמע עד כי אני ה' רפאיך, וכן כ"ז תיבות בפסוק הרופא לכל תחלואיך, וכנגד כ"ז אותיות שבאלפא ביתא עם הכפולים, לומר לך אם תשמור התורה שניתנה בכ"ז אותיות אז כי אני ה' רפאיך.

הוי"ה שם המיוחד הוא, ויוצא ממנו שם אחד שהוא כ"ז אותיות, [פירוש שם הוי"ה בגימטריא כ"ז ועם הקוצו של י' הוא כ"ז], ובו ריפא אלישע את המים, ואף משה רבינו ריפא בו את מי המרה, על כן סמיך למי המרה כי

אני ה' רפאיך. וכן תמצא כ"ז סמכין בהלל, וכן תמצא כ"ז תוין בפרשת ציצית.

וכן תמצא כ"ז שם ה' בפרשת קדושים, וכ"ז חוקים במשנה תורה, וכ"ז [אות] ו' במעשה יום שלישי דבראשית, וכ"ז [אות] ק' מבראשית עד אשר ברא אלקים לעשות, וכ"ז [אות] נ' בקריאת שמע, וכ"ז [אות] תי"ו בתהילה לדוד, וכן תמצא בחומש כ"ז פסוקים שסופן ה' אלקיכם, וכן תמצא כ"ז דורות מברית עולם עד שנכנסו לארץ, וכן תמצא כ"ז ה' אלקי ישראל בתורה ובנביאים.

עוד חיבר רבינו החסיד זצ"ל הרבה מאוד אבל אין פנאי להאריך, ולכל אחד ואחד כתב בו כמה טעמים וסודות מופלאים, כדי לאמת דבריו שלא יוכלו הצרפתים למצוא מען על אודות תוספתם."

רשעים לגיהנם, ואתה תבין הדברים האלה ברצונך."

אמנם דברים אלו צריכים ביאור: (א) מאחר שאין הרשעים נידונים בגיהנם בשבת, מדוע אנו אומרים מזמור זה בשבת שזכר בו הליכת הצדיק בגיהנם. (ב) מהו ענין שם את"ה החקוק על מצחו של הצדיק, לשמור עליו שלא ישלטו בו המזיקין בר"ע חדרים שבגיהנם. (ג) מדוע באמת אין הרשעים נענשים בגיהנם בשבת.

שבת קודש מזכך במקום הגיהנם

ונראה לבאר כל זה בחדא מחתא, כי ענין היסורים שסובלים הרשעים בגיהנם, הוא כדי לזכך ולטהר מה שפגמו בצינורות השפע של כ"ז אותיות התורה. נפלא להבין בזה הטעם שישנם בגיהנם ר"ע חדרים שהם רע גמור, כדי לזכך בהם מה שפגמו בכ"ז אותיות התורה שכל אחת כלולה מ"י הרי ר"ע.

מעתה יאיר לנו להבין ענין שם את"ה החקוק על מצחו של הצדיק, כדי לשמור עליו בהליכתו בר"ע חדרים להעלות משם את נשמות הרשעים, שהרי כבר נתבאר בשם האריז"ל כי במלת את"ה רמוזות כ"ז אותיות התורה מא' עד ת' ע"ה ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות, על כן חקוק על מצחו הצדיק שם את"ה, לרמוז שלא פגם בכ"ז אותיות התורה אלא הם מאירים במצחו, ולכן אין המזיקין יכולים לשלוט בו בר"ע חדרים בגיהנם, שתכליתם לזכך את הפגם מכ"ז האותיות שהם כלולים מ"י בגימטריא ר"ע.

וזהו שאמר דוד המלך: "גם כי אלך בגיא צלמות", שהוא הגיהנם כדי להעלות משם נשמת רשעים, "לא אירא רע" - מן ר"ע חדרים בגיהנם שהם רע גמור, לתקן מה שפגמו הרשעים בכ"ז אותיות הכלולות מ"י שהם ר"ע, וכל כך למה: "כי אתה עמדי", כי השם את"ה הוא עמדי לרמוז שלא פגמתי בכ"ז אותיות התורה, שהרי מטעם זה עתיד הקב"ה להאיר לצדיקים ר"ע עולמות.

הנה כי כן הרווחנו להבין מדוע הרשעים יש להם מנוחה מהגיהנם בשבת, כי מאחר שתכלית הגיהנם היא לזכך הפגם בכ"ז אותיות התורה, על כן שבת שעולה כ"ז פעמים שם הוי"ה שורש כ"ז אותיות אין צריך גיהנם, כי השבת עצמו מזכך הפגם של כ"ז אותיות התורה, ומטעם זה אומרים בשבת: "מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר", לרמוז כי עצם יום השבת שמאירים בו כ"ז אותיות התורה, הוא בבחינת שם את"ה המציל את הרשעים שלא תשלוט בהם אש הגיהנם.

פעמים הוי"ה בגימטריא שב"ת, יש בו סגולה נפלאה לתקן ולטהר כ"ז האותיות מכל סיג ופגם ועל ידי זה זוכים לרפואה שלימה.

יומתק להבין בזה דקדוק לשון הגמרא: "הנכנס לבקר את החולה אומר, שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא", בהקדם לבאר הטעם שאין אומרים וידוי בשבת, כי היות שתכלית היודוי היא לתקן הפגם בכ"ז אותיות התורה, על כן בשבת שמאירים בו כ"ז אותיות התורה, כנרמז בשם שב"ת שעולה כ"ז פעמים שם הוי"ה, אין צריך לתקן על ידי וידוי. וזהו שאמרו חכמינו ז"ל במתק לשונם: "שבת היא מלזעוק", שאין זועקים ומתוודים בשבת, כי שבת עצמו מתקן הפגם בכ"ז אותיות התורה, על כן מחמת סיבה זו: "ורפואה קרובה לבוא".

שם "אתה" החקוק על מצחו של הצדיק

ועתה בא וראה כי על פי האמור יפתח לנו פתח להבין, מה שכתב ה"בני יששכר" (מאמרי השבתות מאמר ח אות יז) טעם לשבח על מנהג ישראל, לומר בשבת ובפרט בסעודה שלישית (תהלים כג): "מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר", ומבאר הענין בלשון קדשו:

"על פי מה שהביא הקדוש מהר"ש מאוסטרפאליע זצוק"ל הי"ד (בספר ליקוטי שושנים) בשם הפליאה, תת"ן חדרים יש בגיהנם מנין תכל"ת... וצדיקים הולכים שם להעלות נשמות רשעים, תק"פ חדרים אינם תוקפא דדינא כל כך, ונשארו ר"ע חדרים שהם רע, וכשהולך הצדיק הולך עמו מלאך ושמו יהושע ובידו שעוה, וכותב על מצחו שם את"ה, ואז אפילו בר"ע חדרים אין פחד, עד כאן הפליאה.

ופירש הקדוש מהר"ש הנ"ל, דזהו הרמז בפסוק (תהלים כג ד) גם כי אלך בגיא צלמות בגימטריא תק"פ, לא אירע רע, גם מן הר"ע חדרים לא אירא, כי אתה עמדי, היינו שם את"ה שנכתב על מצחו של הצדיק, ע'מדי ש'בטך ו'משענתך ה'מה ראשי תיבות שעו"ה, ע'מדי ש'בטך ו'משענתך ה'מה י'נחמוני ראשי תיבות יהוש"ע, שם המלאך הכותב."

והנה מבואר בזה הקדוש (פרשת אמור צד:): "בהאי יומא נייחא דחייביא דגיהנם". פירוש, ביום השבת נחים אפילו הרשעים בגיהנם. לפי זה אומר ה"בני יששכר" בלשון קדשו: "והנה בשבת חייבא דגיהנם נייחין, ובודאי הם מתפשטין בין הצדיקים להעלותם מן הגיהנם, על כן אומרים זה המזמור, ובפרט בסעודה שלישית שהוא קרוב לזמן החזרת

בכ"ז אותיות צינורות השפע, כדי להמשיך מהם שפע חדש של חיות לחולה.

שב"ת בגימטריא כ"ז שמות הוי"ה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר דברי ה"תפארת שלמה" כי שמירת שבת היא סגולה לרפואה, כנרמז בפסוק: "רק שבתו יתן" - שישמור ויענג את השבת כראוי ובזכות זה "ורפא ירפא", על פי מה שכתב ה"בני יששכר" (מאמרי השבתות מאמר א אות א) לבאר מאמר הזוהר הקדוש (פרשת יתרו פח:): "מהו שבת, שמא דקוב"ה שמא דאיהו שלים מכל סטרוי". כלומר שבת הוא שמו של הקב"ה, שם שהוא שלם מכל הצדדים, ומפרש ה"בני יששכר" הכוונה בזה:

"נראה לי לפרש, דהנה כ"ז אתון דאורייתא הם, ובכל אות יש בו חיות מן שם הנכבד הוי"ה ברוך הוא, ואם כן בכ"ז אותיות הם כח כ"ז היות בגימטריא שב"ת. וזהו שיש לפרש, מהו שבת, שמא דקוב"ה שמא דאיהו שלים מכל סטרוי, דהיינו מכל צד הכ"ז אתון, שבהם ברא הקב"ה את העולמות בכח שמו יתברך המתפשט בהם, והנה ברא עולמות בששת ימים, והשבת הוא כדמיון הנשמה והצורה לעולם, על כן נקרא שבת שמא דקוב"ה המחיה את כולם."

ביאור דבריו הקדושים על פי מה שכתב ב"אור החיים" הקדוש (בראשית ב ג), שעיקר קיום העולם הוא רק על ידי שמירת שבת, כי בשעת מעשה בראשית ברא הקב"ה את העולם רק לששה ימים בלבד, ובכל שבת על ידי שישמור שומרים את השבת, מחדש הקב"ה את הבריאה לעוד ששת ימי המעשה הבאים אחריו.

לפי זה מחדש ה"בני יששכר", כי ענין זה שהקב"ה מחדש את הבריאה בשבת קודש, רמזו בשם שב"ת שעולה בגימטריא כ"ז פעמים שם הוי"ה, שהם שורש החיות של כ"ז אותיות התורה, אשר כל אות מקבל חיותה מהשם הוי"ה. וזהו ביאור הזוהר הקדוש: "מהו שבת, שמא דקוב"ה שמא דאיהו שלים מכל סטרוי", כי שב"ת הוא שמו של הקב"ה השלם מכל הצדדים, כלומר שהוא כלול מכ"ז פעמים שם הוי"ה ב"ה, שהם החיות של כל כ"ז אותיות התורה המחיות את כל הבריאה.

הנה כי כן יאיר לנו להבין מדוע שמירת שבת היא סגולה נפלאה לרפואת חולים, כי היות ששורש החולי הוא מחמת הפגם בכ"ז צינורות השפע של כ"ז אותיות התורה שנברא בהם העולם, לכן בשבת קודש שמתעורר שורש הקדושה של כ"ז אותיות התורה מכ"ז

רוקח: בברכת רפאינו ישנן כ"ז תיבות כנגד כ"ז פסוקים במצות מילה וכנגד כ"ז אותיות התורה

של"ה הקדוש: הקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם על ידי כ"ז אותיות התורה הכוללות אותיות מנצפ"ך

ראשית חכמה: אומרים וידוי לפי סדר האל"ף בי"ת, כי החוטא פוגם באותיות התורה שנברא בהן העולם

בסידור הרש"ש להמקובל האלקי רבי שלום שרעבי הוסיף בוידוי לתקן גם ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות

שורש החולי מחמת הפגם בכ"ז צינורות השפע של כ"ז אותיות התורה המשפיעות שפע חיות לכל הנבראים

בני יששכר: שב"ת בגימטריא כ"ז פעמים שם הוי"ה, שהם שורש החיות של כ"ז אותיות המאירים בשבת

מהר"ש מאוסטרפאלי: בגיהנם ישנם ר"ע חדרים שהצדיק נכנס בהם כדי להעלות משם נשמות הרשעים

שם את"ה החקוק על מצחו של הצדיק לשמור עליו מהמזיקין, הוא כ"ב אותיות מא' עד ת' עם ה' אותיות מנצפ"ך